

Ethiek in de huisartspraktijk

Wie de cursus verzorgen

Hoofddocent

- Dr W.J.M. Dekkers, arts en filosoof (EFG)

Coördinator

- Mw drs drs C.P.M. Bal, taalkundige en filosofe (EFG)

Docenten

- Dr M. Becker, filosoof en historicus (afdeling wijsgerige ethiek faculteit wijsbegeerte RU Nijmegen)
- Mw Dr M. Hermsen, filosofe en universitair docent medische ethiek (EFG)
- Dr M. Pijnenburg, theoloog en universitair docent medische ethiek (EFG)
- Drs drs G.K. Kimsma, huisarts en filosoof (Zaandam)
- Mw dr M. van den Muijsenbergh, huisarts en docent/onderzoeker (UMC St Radboud en Pharos)
- Dr M. Hilhorst, universitair docent filosofie van de geneeskunde (Erasmus Universiteit Rotterdam)

Gespreksleiders

- dr W. Dekkers, mw drs drs C.P.M. Bal en drs M. Pijnenburg, filosofen verbonden aan de sectie EFG van IQ Healthcare.

Tijd, plaats en prijs

De cursus bestaat uit 6 dagdelen van 3,5 uur: van 18.15 tot 22.00 uur, onderbroken door een pauze van een kwartier. Om 17.30 uur wordt u verwelkomd met een broodmaaltijd in Kasteel Heyendaal.

- dinsdag 14 en 28 september 2010
- dinsdag 12 oktober 2010
- dinsdag 9 en 23 november 2010
- dinsdag 7 december 2010

De cursuslocatie is Kasteel Heyendaal, Geert Groteplein 9, Nijmegen.

De prijs van de cursus is € 1.345,-. In de prijs inbegrepen zijn lesmaterialen, consumpties tijdens de avonden, het certificaat, evaluatieformulieren.

Aanmelding

U meldt zich aan door de inschrijfkartaal in te vullen en terug te sturen. Betalen kunt u na ontvangst van de factuur. Wij sturen u vervolgens een bevestiging van uw inschrijving met een uitnodiging voor de eerste bijeenkomst. U kunt zich inschrijven tot en met 23 augustus 2010. Zonodig kunt u ook faxen: (024) 354 02 54.

Nadere informatie

Voor nadere informatie en toelichting op opzet en inhoud van de cursus kunt u terecht bij mw drs drs C.P.M. Bal, onderwijscoördinator, tel (024) 361 70 79, e-mail: c.bal@iq.umcn.nl

Deze bon afknippen en in een envelop met postzegel sturen naar:

mw drs drs C.P.M. Bal
IQ Healthcare, Sectie Ethiek Filosofie en
Geschiedenis van de Geneeskunde
Huispost 114 IQ Healthcare
UMC St Radboud
Postbus 9101
6500 HB Nijmegen

Deelnemers over de opleiding

Riekske Berendsen, Arnhem: *Wat trok mij nou in de vorige folder voor deze cursus? Dat was het woord hersengymnastiek Mijn geest weer wat leniger maken, dat leek me wel wat. Niet altijd volgens de vaste patronen denken, maar daar ook eens vanaf wijken om niet vastgeroest te raken.*

Wat heeft deze cursus me nu opgeleverd?

Natuurlijk heel veel accreditatiepunten. Maar ook de nieuwsgierigheid naar de avonden die ik nog ga bijwonen; ik heb namelijk door omstandigheden niet alle bijeenkomsten gevolgd. Ik heb meer inzicht gekregen waar ik wil staan als huisarts en hoe ik wil werken. En nog een waardevol inzicht: een probleem is pas een moreel probleem voor mij als ik dat er zelf in zie. Andermans morele probleem is vaak helemaal geen moreel probleem voor mij en omgekeerd. Dat was interessant om te ontdekken in de groepsbijeenkomsten.

Peter Teunis, Veghel: *Laatst las ik dat van filosofielessen je IQ omhoog gaat. Na Ethiek in de Huisartspraktijk snap ik dat. Het is natuurlijk alleen al erg leuk om met collega's allerlei ethische problemen uit de praktijk te bespreken. Voor iedereen herkenbare situaties. Maar omdat dit gestructureerd gebeurt is het een opmaat tot een andere manier van denken.*

Vanuit verschillende perspectieven kritisch naar een situatie kijken, er zijn niet alleen maar 'goede' of 'foute' antwoorden. Het meest indrukwekkend vond ik hoe een docent liet zien dat dezelfde feiten in totaal verschillende, zelfs tegengestelde verhaallijnen geplaatst konden worden. Met als voorbeeld de "Donkere kamer van Damocles" van Willem Frederik Hermans. Onafhankelijk en kritisch denken komt ook goed van pas bij het opvoeden van je kinderen, onderhandelen in je relatie; samenwerken op het werk. Ik vond de vorm van de cursus erg prettig. In kleine groepen oefenen met twee verschillende benaderingen in de ethiek, afgewisseld met uitstekende voordrachten van mensen die hun sporen in de dat vak verdiend hebben. De werkdag van de huisarts zit vol ethiek. Maar zoals onze volksfilosoof Johan Cruijff zegt: je ziet het pas als je het door hebt.

Ethiek in de huisartspraktijk

Cursus van 6 avonden in het najaar van 2010 door de sectie Ethiek, Filosofie en Geschiedenis van de Geneeskunde van het UMC St Radboud Nijmegen 10e jaargang

Verwijst u een patiënt met hoofdpijn op zijn verzoek voor verder onderzoek? Laat u die alleen wonende, lichtelijk dementerende patiënte op verzoek van de familie opnemen in een verpleeghuis? Stelt u een moeder op de hoogte van het pilgebruik van haar 14-jarige dochter? Bespreekt u met uw collega dat hij in de waarneming al twee keer een van uw patiënten onjuist heeft behandeld? Schrijft u een rekening na een ongevraagd huisbezoek wegens een sterfgeval?

Dit soort alledaagse morele problemen in de huisartspraktijk vormen het vertrekpunt van de vernieuwde cursus *Ethiek in de huisartspraktijk* die de sectie Ethiek, Filosofie en Geschiedenis van de Geneeskunde (EFG) in het najaar van 2010 aanbiedt.

De sectie is houder van een Beperkte Instellings Accreditatie (BIA) van het College van Accreditatie Huisartsen van de KNMG. Voor de cursus gelden 21 accreditatiepunten.

Onzekerheid is in de logica van het zorgen principieel, meer argumenten helpen niet. Je doet wat je kunt, probeert iets, probeert het nog een keer. Je doktert inventief, maar het resultaat heb je niet in de hand. Verhalen over het leven met een ziekte hebben ook nooit een “nog lang en gelukkig” einde. Vroeger of later eindigen ze allemaal met de dood. Net als verhalen over andere levens.

Maar er is één troost. De vrijheid die we in de logica van het kiezen krijgen, brengt schuld met zich mee. Alle gebeurtenissen die op een keuze volgen, dienen we als gevolg van die keuze te aanvaarden. Valt de zorg voor uw kinderen u zwaar? Jammer dan: u hebt er zelf voor gekozen. Ook als het gehandicapte kinderen zijn, hoeft u niet te rekenen op de solidariteit die past bij lotsverbondenheid.

A. Mol *De logica van het zorgen Actieve patiënten en de grenzen van het kiezen* Van Gennep Amsterdam 2006 pp 105

Ethiek in de huisartspraktijk

Inleiding: Huisartsgeneeskunde en Ethiek

dr Wim Dekkers, drs drs Carla Bal

Vanuit concrete casuïstiek die u zelf aanlevert, verkennen we de morele dimensie van het huisarts-geneeskundig handelen. Hoe komt u tot besluiten? Welke morele aspecten kunt u daaraan onderkennen? We gaan in op het belang van een morele bezinning op de kwaliteit van het huisarts-geneeskundig handelen en op het verlenen van verantwoorde zorg. Bovendien zult u kennis maken met verschillende benaderingen in de ethiek, in het bijzonder met een analytische (oplossingsgerichte) en een hermeneutische (probleemverkennde en interpreterende) benadering.

dinsdag 14 september 2010

Continue zorg

dr Wim Dekkers, dr Marcel Becker, drs drs Carla Bal

We gaan in op moreel relevante aspecten van adequate continue zorgverlening. Hoe gaat u om met tijdsdruk en beschikbaarheid voor uw patiënten? Hoe zit het met de loyaliteit ten opzichte van collega's? Continuïteit is er ook in de levensloop van de patiënt. Meer dan andere medische specialisten heeft de huisarts daar inzicht in. Hoe gaat u daarmee om? Is het louter een voordeel op de hoogte te zijn van de persoonlijke situatie van uw patiënt? We besteden aandacht aan de idee van de mens als verhaal, aan het narratieve mensbeeld en aan een narratieve ethiek.

dinsdag 28 september 2010

Persoonlijke zorg

drs Martien Pijnenburg, drs drs Gerrit Kimsma

Meer dan andere artsen komt u op het privé-terrein van de patiënt, diens woonhuis, slaapkamer en eigen bed. Hoe gaat u om met deze intimiteit? Wat betekent voor u persoonlijke zorg? Legt u opgevraagd visites af? Hoe diep gaat u in op hobby's van patiënten? “Mijn huisarts is mijn vriend”, zeggen patiënten nog wel eens, maar vindt u dat ook? Wat voor een huisarts wilt u zijn: een leverancier van gezondheidsartikelen, een medisch expert, een opvoeder of een weldoener? Hoe verhoudt zich uw rol als huisarts tot uw andere sociale rollen als partner, vader, moeder? Wat doet u om uw eigen leven te beschermen tegen de druk van de zorg voor uw patiënten?

dinsdag 12 oktober 2010

Deelnemers over de opleiding

Lidy Janssen, Nijmegen: *Zes lange dinsdagavonden. Het viel me niet mee. Het heeft me wel wat opgeleverd. Ik vind het nu gemakkelijker om een casus vanuit verschillende gezichtspunten te benaderen. Hierdoor zie ik sneller en duidelijker het perspectief van de patiënt, zonder mijn eigen denkbeelden te verliezen. Mijn denken is op de een of andere manier vrijer geworden. Ik ben nogal snel normatief. Ik weet nu weer scherper dat er niet één waarheid is. Bij de eerste les leerde ik dat morele problemen vaak niet als zodanig herkend worden, maar als communicatie- of medische problemen worden beschouwd. Het is echter een moreel probleem op het moment dat je moet afwegen tussen medische, economische, psychologische en pragmatische argumenten. Deze cursus heeft me gevoeliger gemaakt voor de morele kanten van een kwestie. En ik blijf een meer paternalistische dokter te zijn dan ik dacht!*

Marc Nijboer, Vlijmen: *Als huisarts sta je dagelijks voor beslissingen die niet alleen afhankelijk zijn van de aanpak, maar ook van het verhaal van de patiënt. Je realiseert je niet steeds hoe je door dit verhaal beïnvloed wordt en achteraf ben je ook niet steeds even gelukkig met je beslissing. Ik heb me altijd al in ethiek willen verdiepen. In de cursus Ethiek in de Huisartspraktijk is me dit prima gelukt. Er was een prettige balans tussen ex cathedra voordrachten en werken in kleinere groepen. Hierin oefende je verschillende methodes om met problemen om te gaan. Erg goed was steeds het half uurtje “hoogst actueel”, waarin je een praktijksituatie kon inbrengen. Adviezen en visies van collega's en ethicus waren zinvol en verhelderend. De tijdsbewaking was goed; entourage en maaltijd waren goed. De sfeer was veilig, vertrouwd en respectvol. Een zeer leerzame, maar ook een zeer intensieve cursus. Ik heb nu een fundament om met de ethische aspecten van mijn werk om te gaan.*

De cursisten van jaargang 2009. Foto: An Stalpers

Wat leert u?

- U kunt de morele dimensie van uw handelen als huisarts herkennen en analyseren.
- U kunt concrete morele problemen interpreteren en bespreken met het oog op verantwoorde beslissingen.
- U bent in staat alledaagse morele vraagstukken te vertalen in een ethische visie op de huisartsgeneeskunde.

Werkwijze

Wij gaan uit van concrete morele problemen in de huisartspraktijk, en bespreken en analyseren die met u. Maar het gaat niet zozeer om concrete oplossingen.

We proberen problemen in een ruimere ethische context te plaatsen en ze zodoende te verhelderen. Het gaat erom dat u een grotere morele gevoeligheid ontwikkelt en uw inzicht in de morele kwaliteit van uw handelen als huisarts vergroot. Dat zal vanzelf de morele kwaliteit van uw zorg ten goede komen. Daarom vragen wij u vóór het begin van de cursus een aantal morele problemen uit uw eigen praktijkervaring te noemen en er één wat uitvoeriger te schetsen. De docenten kunnen in hun onderwijs dan aanknopen bij wat u belangrijke kwesties vindt. Uiteraard krijgt u ook literatuur waarmee u zich kunt inlezen in het onderwerp van elke lesavond.

Op de avonden zelf zijn er voordrachten van docenten, afgewisseld met oefeningen in moreel beraad in kleine groepen, en plenaire nabesprekingen daarvan. U komt dus zelf ook ruimschoots aan het woord. Na afloop van de cursus ontvangt u het getuigschrift *Ethiek in de huisartspraktijk*.

Rode draad

In de cursus *Ethiek in de huisartspraktijk* onderzoekt u op de eerste plaats uw ideaalbeeld van het beroep huisarts. Of misschien leven er op dit moment meerdere ideaalbeelden naast elkaar. Kunt u zeggen wat u voor ogen staat? Wat probeert u te verwezenlijken? Hoe verhoudt zich uw eigen ideaalbeeld tot het oude ideaal dat het Nederlands Huisartsengenootschap

Palliatieve zorgverlening

dr Wim Dekkers, dr Maaïke Hermsen

Sedert enkele decennia bestaat er veel aandacht voor palliatieve zorgverlening in de huisartspraktijk. Een belangrijk discussiepunt is momenteel of euthanasie past binnen de palliatieve zorgverlening. En hoe moeten we de hoge vlucht waarderen die palliatieve sedatie de laatste tijd heeft genomen? Wat is uw mening? Beslissingen om al of niet actief bij te dragen aan het beëindigen van iemands leven worden in een ruimer kader geplaatst waarin ook ruimte is voor een reflectie over wat een goede dood eigenlijk is. Veel mensen willen een waardige, vreedzame dood of gecontroleerde dood. Maar wat betekenen deze mooie woorden? Het tweede gedeelte van deze avond besteden we aan een nabespreking, een afronding en een evaluatie met een hapje en een drankje.

dinsdag 7 december 2010

in 1956 formuleerde: “De beoefening van een continue, integrale en persoonlijke geneeskunde voor de mens in zijn eigen omgeving (bijvoorbeeld het gezin)”? Is dit ideaal anno 2010 nog inspirerend? Is daar nog iets van terug te vinden in uw eigen professionele ideaal als huisarts? We zullen deze vragen steeds aan de hand van concrete casuïstiek belichten en bespreken.

Vervolg

Als u na *Ethiek in de huisartspraktijk* u verder wilt verdiepen is de postacademische beroepsopleiding *Ethiek in de zorgsector* een prima vervolg. Informeer bij de onderwijscoördinator mw drs drs C.P.M. Bal.

Inschrijfkartaal

- Ja, ik schrijf me in voor de cursus *Ethiek in de huisartspraktijk* en maak € 1.345,- over na ontvangst van de factuur.
- Nee, ik schrijf me niet in, maar ik wil wel graag op de hoogte gehouden worden van eventuele herhalingen van de cursus.

Achternaam	
Voorletters	
Roepnaam	m / v *
Geboortedatum	
Vestigingsplaats praktijk	
Adres (waar u uw post wenst te ontvangen)	
Postcode	
Woonplaats	
Tel.	
Mobiel	
E-mail	
Dieetwensen	
Datum	
Handtekening	

- Dit formulier s.v.p. van de folder knippen en opsturen.
- U kunt zich inschrijven tot en met 23 augustus 2010.
- Doorhalen wat niet van toepassing is.